

NOVELA ZÁKONA O VÝZNAMNÉ TRŽNÍ SÍLE A NEKALÝCH OBCHODNÍCH PRAKTIKÁCH

Mgr. Jana Zmeškalová

Odbor metodiky a kontroly tržní síly
Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Transpozice Směrnice o nekalých obchodních praktikách

Směrnice evropského parlamentu a rady (EU) 2019/633 ze dne 17. dubna 2019 o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v zemědělském a potravinovém řetězci.

Zákon č. 359/2022 Sb., kterým se mění zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle a nekalých obchodních praktikách při prodeji zemědělských a potravinářských produktů.

Český překlad Doporučení o MSP byl 11. ledna 2023 zveřejněn ve Sbírce zákonů.

- **minimální unijní standard ochrany proti nekalým obchodním praktikám**
- **členským státům umožnil, aby přijaly nebo ponechaly v platnosti vnitrostátní pravidla, která jdou nad rámec nekalých obchodních praktik uvedených ve směrnici**

Přechodná ustanovení

- **smlouvy** uzavřené přede dnem nabytí účinnosti zákona uvedou smluvní strany **do souladu nejpozději do 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti ZVTS**
- týká se pouze formálních a obsahových náležitostí těchto smluv, jejichž nedodržení může za určitých okolností představovat nekalou obchodní praktiku (srov. § 4 odst. 2 písm. f) ZVTS)
- § 4 uvádí výčet nekalých obchodních praktik, přičemž zakazuje nejen jejich sjednávání, ale rovněž jejich uplatňování.
- případné faktické jednání v rozporu s ustanovením § 4 ZVTS bude postihováno ode dne účinnosti zákona.

Zákaz faktických jednání, která naplňují pojmové znaky nekalých obchodních praktik, je stanoven již ode dne účinnosti ZVTS.

Působnost zákona

§ 1 odst. 2

- **teorie účinků** – podle zákona budou postihovány nejen delikty spáchané na území České republiky, ale též delikty spáchané v zahraničí, jejichž účinky (následky) se mohou projevit na území České republiky
- **ZVTS jako imperativní norma**
- volbou rozhodného práva nelze vyloučit působnost ZVTS na vztahy s mezinárodním prvkem

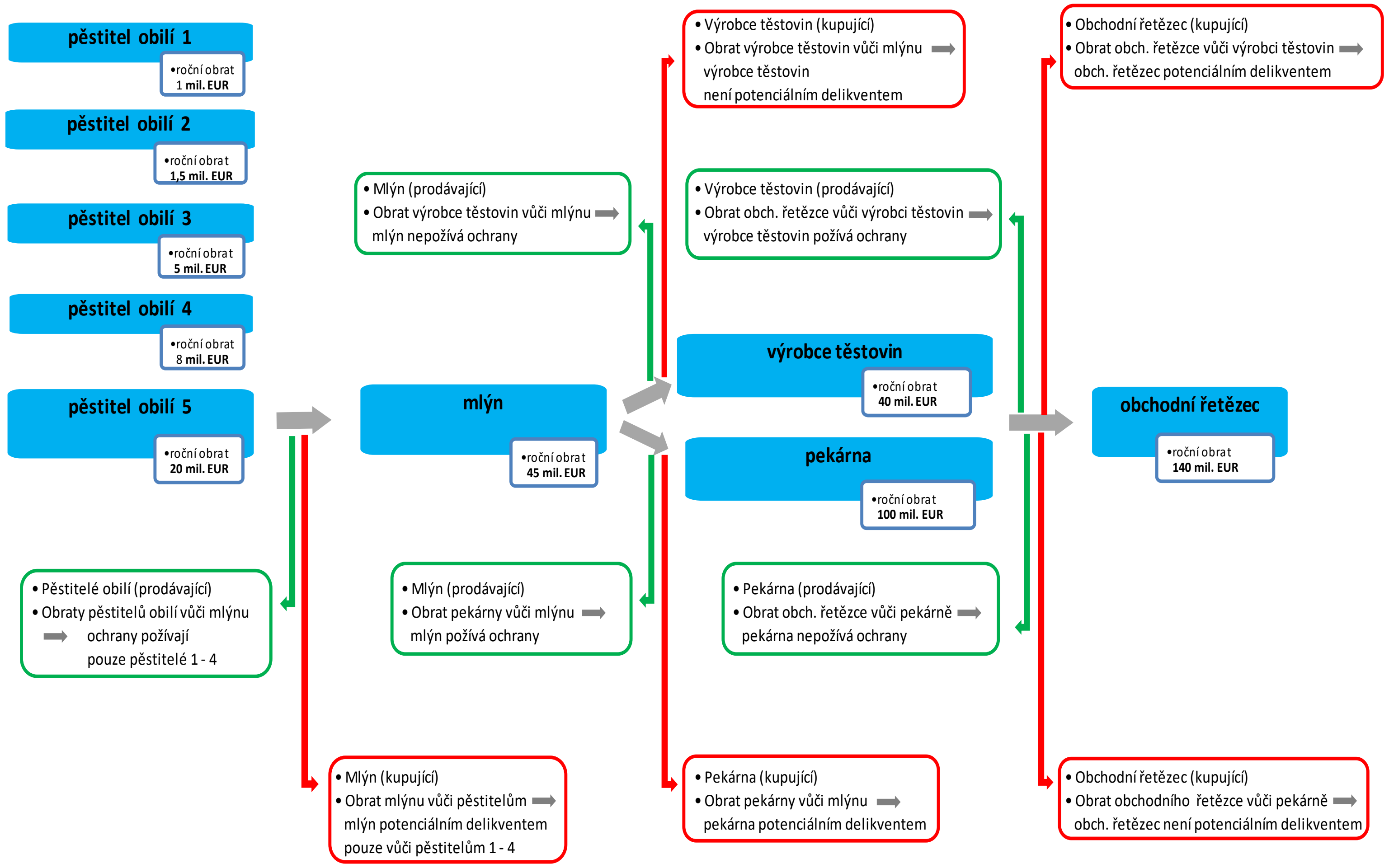
Rozsah zákona

dodávky potravin do tzv. maloobchodních řetězců se zbožím denní potřeby

VS.

princip „z farmy na vidličku“

maloobchodní řetězce, velkoobchody, DIY řetězce, food borkeři, e-shopy, lékárny, drogerie, květinářství, HoReCa sektor, obchody na čerpacích stanicích, bioplynové stanice, právnické osoby veřejného práva

Vymezení některých pojmů (§ 2)

Dodavatel

- novela provádí definici dodavatele uvedenou v čl. 2 odst. 4 Směrnice
- rozšiřuje tuto definici
- **dodavatelem je osoba** – je důležitá povaha vykonávané činnosti, nikoliv právní forma
- vyrábí nebo prodává, včetně zpracování zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků
- **dodavatelem je aliance dodavatelů** - výrobní nebo odbytová družstva
- není rozhodné, zda tato uskupení mají právní osobnost nebo nikoli
- **dodavatelem je třetí osoba**, která jedná na základě smlouvy (např. příkazního typu) – odbytová družstva
- bude se jednat o různé typy smluv – inominátní, smíšené

Vymezení některých pojmů (§ 2)

Dodavatel jednající na základě smlouvy

- nelze vyjmenovat konkrétní smluvní typy, smíšené smlouvy, inomináty
- Úřad bude posuzovat:
 - existenci smlouvy,
 - míru intenzity a účel propojení subjektů
 - smlouva příkazního typu
 - posouzení konkrétních okolností

Vymezení některých pojmů (§ 2)

Odběratel

- provádí definici kupujícího uvedenou v čl. 2 odst. 2 Směrnice a rozšiřuje ji
- **odběratelem je osoba nebo aliance odběratelů**, pokud nakupuje zemědělské produkty nebo potravinářské výrobky nebo přijímá nebo poskytuje související služby
- **odběratelem je třetí osoba**, která jedná na základě smlouvy (např. příkazního typu) - zprostředkovatel je zahrnut mezi odběratele proto, aby se předešlo obcházení smyslu a účelu zákona tím, že tyto třetí osoby nenakupují žádné zemědělské produkty nebo potravinářské výrobky, resp. neposkytují ani nepřijímají žádné služby, ale že tuto činnost pouze zprostředkovávají pro třetí subjekt.
- **odběratelem je osoba veřejného práva** (stát, územní samosprávný celek, jiná právnická osoba veřejného práva nebo jejich sdružení)
- podle požadavku Směrnice (čl. 1 odst. 2, čl. 2 odst. 3) může být odběratelem i veřejný orgán, není potřeba zjišťovat naplnění obrátového kritéria pro existenci významné tržní síly.

Vymezení některých pojmů (§ 2)

Aliance

- **aliance** je společenství osob založené za účelem vzájemné podpory svých členů nebo třetích osob, případně za účelem akcelerace vyjednávací síly jedné smluvní strany
- **charakteristické znaky aliance:**
 - (i) souhrnný termín pro uskupení podniků,
 - (ii) jedná se o právně nezávislé podniky,
 - (iii) účelem je spolupráce mezi podniky,
 - (iv) spolupráce je mnohostranná a různorodá,
 - (v) sjednocujícím prvkem je centrála (ústředí) uskupení podniků,
 - (vi) obvyklou právní formou centrály uskupení je družstvo, společnost s ručením omezeným nebo akciová společnost,
 - (vii) vystupují jako nákupní sdružení v maloobchodním a velkoobchodním sektoru, v řemeslném sektoru, v sektoru služeb a jako dobrovolné řetězce.

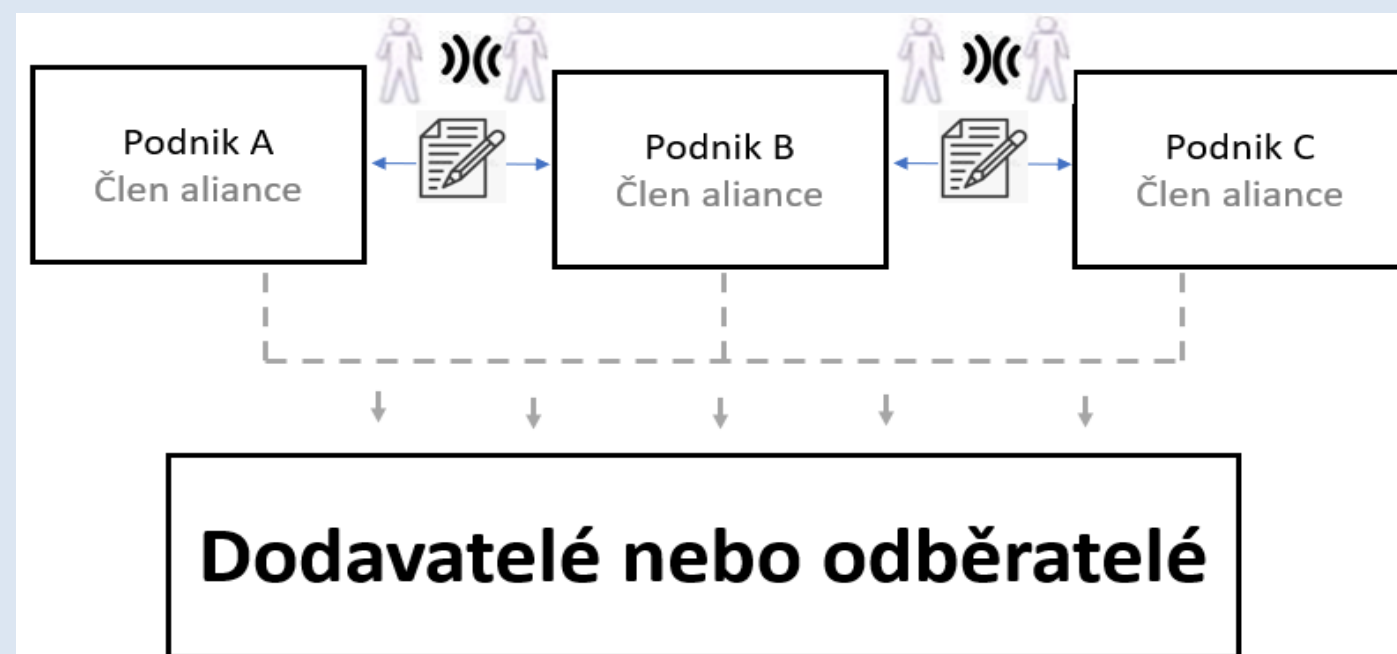
Vymezení některých pojmů (§ 2)

Aliance

Horizontální aliance:

- posílení vyjednávací pozice členů aliancí formou postupování ve shodě při společném vyjednávání o obchodních podmínkách
- odbytová družstva, kooperující velkoobchody

Obr. č. 1 – Příklad horizontální aliance

Vymezení některých pojmů (§ 2)

Aliance

Vertikální aliance:

- dodavatelé a odběratelé působící na stejném trhu a současně na postupně navazujících člancích výrobně-zpracovatelského a distribučního řetězce
- členové aliance v rámci svých dodavatelsko-odběratelských vztahů (i) dlouhodobě a soustavně preferují stejnou protistranu a/nebo (ii) jsou na vzájemných transakcích závislí.
- uskupení jedná ve shodě např. tím, že vyjednává o obchodních podmínkách týkajících se vývoje, výroby a zajištění dodávek výrobků privátních značek v určitém množství (objemu) a kvalitě pro maloobchodní síť

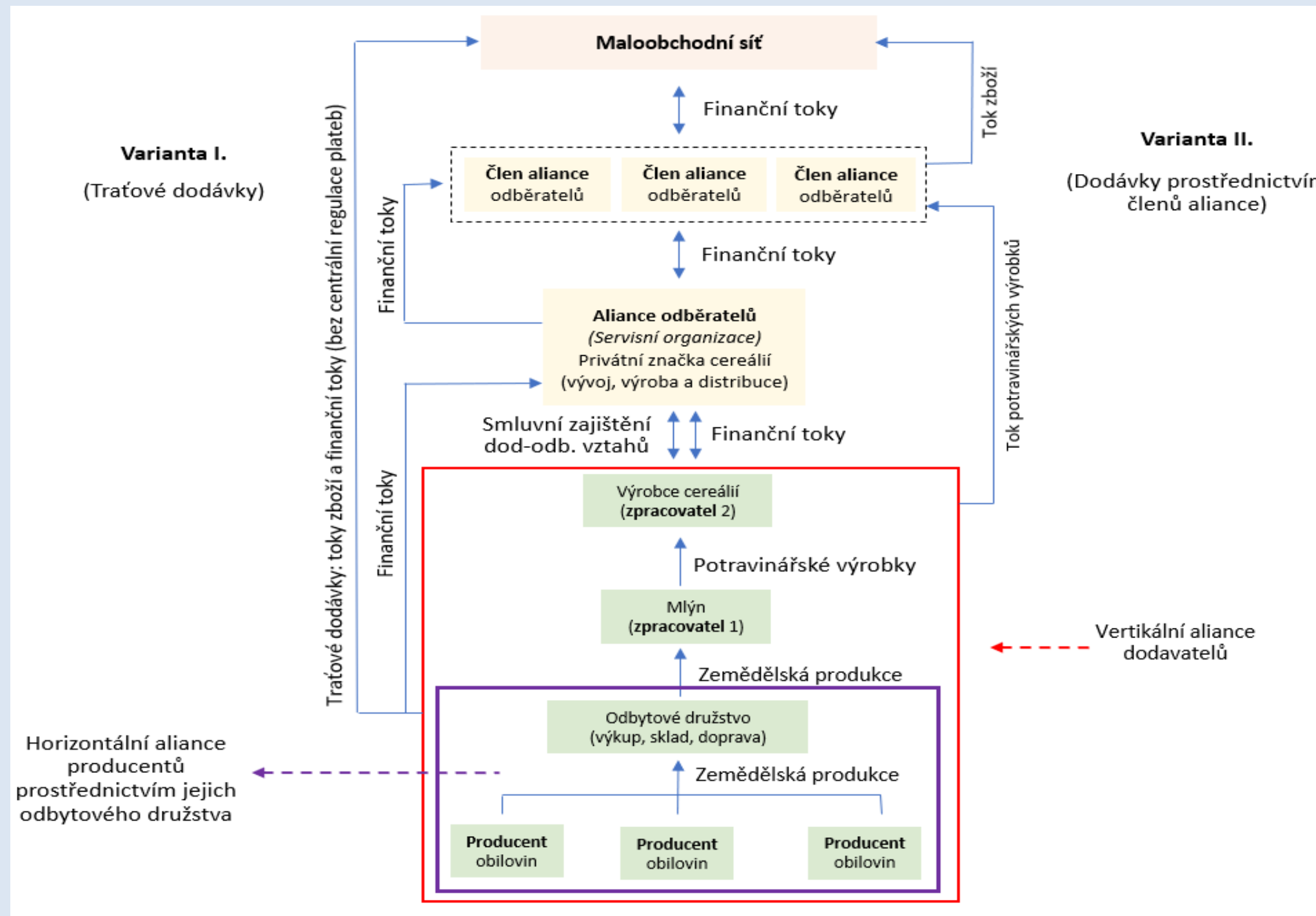
Hlavní důvody pro členství ve vertikálních aliancích jsou zejména:

- spolupráce při návrhu, výrobě a uvedení na trh určitého typu produktu, např. privátní značky (zajištění zboží anebo služeb v určitém objemu a kvalitě)
- zajištění stabilních a dlouhodobých dodavatelsko-odběratelských vztahů.

Vymezení některých pojmů (§ 2)

Aliance

Obr. č. 2 – Příklady vertikálních a horizontálních aliancí, jejich kombinací a vzájemných obchodních vztahů

Vymezení některých pojmů (§ 2)

Aliance

Aliance bez právní osobnosti:

- členové aliance disponují vyšší tržní silou při vyjednávání o obchodních podmínkách anebo při přijímání nebo poskytování souvisejících služeb
- smluvní vztah následně uzavírá každý ze členů aliance s protistranou jednotlivě
- vznik této aliance:
 - na základě smluvních ujednání
 - neformálními dohodami o jednání ve shodě
 - propojením prostřednictvím fyzické osoby (skutečný majitel, člen vedení podniku)
 - faktickým sladováním postupu v určitých oblastech

Vymezení některých pojmů (§ 2)

Aliance

Zprostředkovatel

- osoba, která prodej nebo nákup zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků anebo příjem/poskytování *souvisejících služeb* zajišťuje na základě smlouvy
- jsou-li současně splněny definiční znaky aliance dodavatelů nebo odběratelů uvedené v § 2 písm. c) nebo d) ZVTS, pak osoba zprostředkovatele a dodavatel nebo odběratel, pro kterého zprostředkovatel zajišťuje příslušné služby, **mohou společně tvořit alianci bez právní osobnosti**
- jedná se typicky o spolupráci na základě příkazní smlouvy specifikované dle § 2430 občanského zákoníku

Může se jednat o **obstarání těchto záležitostí**:

- zpracování, vedení anebo předávání kmenových dat o zemědělských produktech anebo potravinářských výrobcích;
- zprostředkování dodávek zemědělských produktů anebo potravinářských výrobků včetně souvisejících služeb (balení, logistika apod.);
- zajišťování poskytování administrativních zúčtovacích služeb vyplývajících z obchodního vztahu.

Vymezení některých pojmů (§ 2)

Aliance

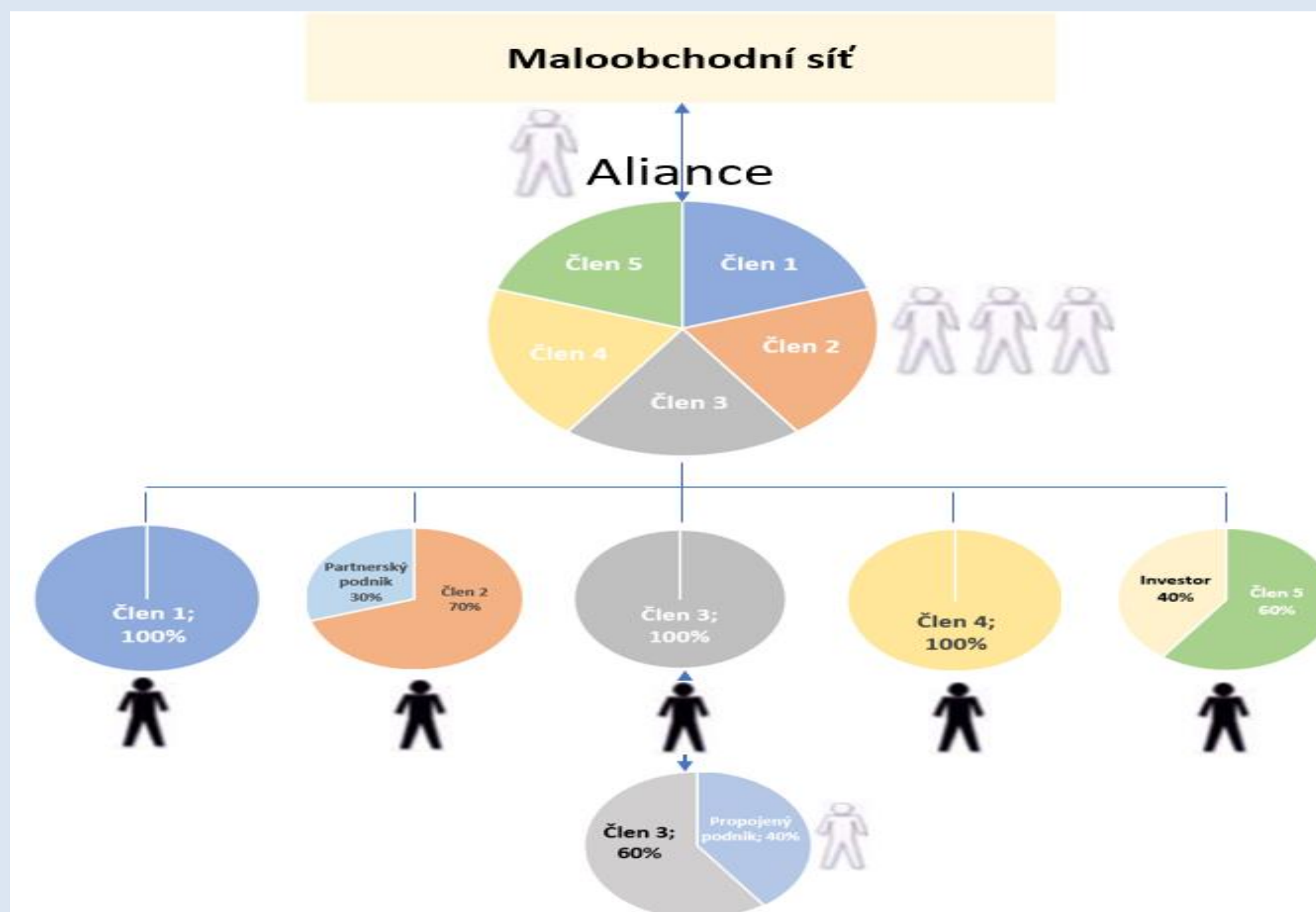
Aliance s právní osobností:

- zpravidla se jedná o obchodní korporace
- podle § 1 ZOK patří mezi obchodní korporace **obchodní společnosti a družstva**
- vztahy v rámci aliance s právní osobností jsou upraveny zakládacími dokumenty, které upravují také práva a povinnosti členů aliance
- mezi zakládací dokumenty patří zejména společenská smlouva a stanovy
- vytvářejí vlastnickou strukturu a jsou vlastněny přímými nebo nepřímými skutečnými majiteli.

Vymezení některých pojmů (§ 2)

Aliance

Aliance s právní osobností:

Vymezení některých pojmů (§ 2)

Aliance

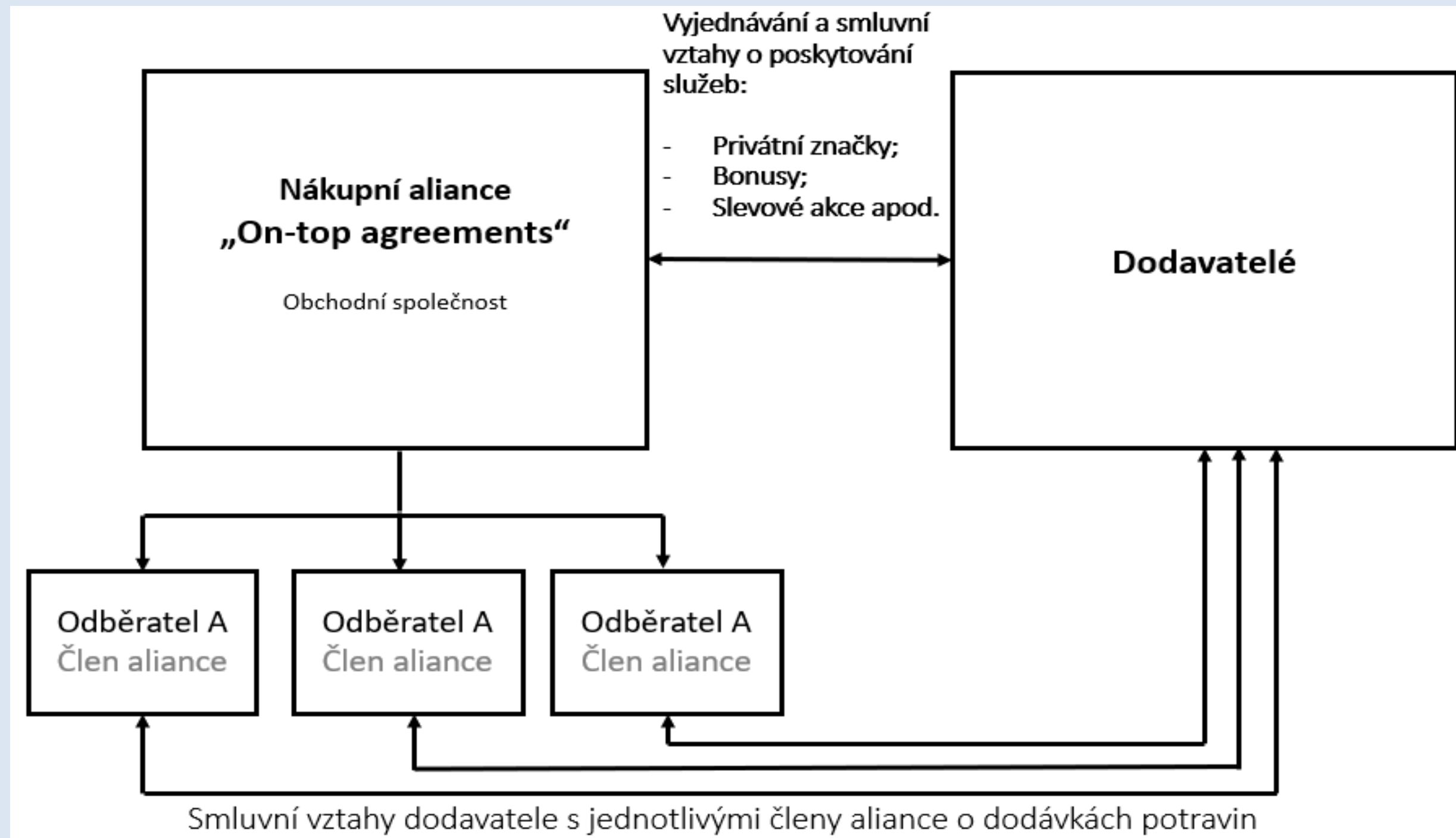
Aliance „On-top agreements“

- specializující se na vyjednávání slev, bonusů a privátních značek pro členy aliance, které jdou nad rámec, tzv. „*On-top*“ běžných dodavatelsko-odběratelských smluvních vztahů.
- vyjednávají jménem členů aliance pouze o podmínkách v oblastech:
 - vývoje, výroby, zajištění množství a uvedení na trh privátních značek;
 - poskytování služeb, bonusů, slevových akcí apod.

Vymezení některých pojmů (§ 2)

Aliance

Aliance „On-top agreements“

Definice potravin

Zemědělské produkty a potravinářské výrobky [§ 2 písm. e) ZVTS]

- uvedeny v seznamu přílohy I SFEU, jakož i produkty v příloze neuvedené, pokud jsou zpracovány pro použití jako potraviny za užití produktů uvedených v příloze.
- tento výčet výrobků je podstatně širší oproti potravinám dle ZVTS, zahrnuje například: **živá a mrtvá zvířata, krmivo pro zvířata, živé rostliny a květinářské produkty, výrobky živočišného původu nezpůsobilé k požívání, slámu a píce, kakaové odpady, nezpracovaný tabák, surový len a korek, apod.**

Definice potraviny

tzv. **surovinový či látkový pilíř**

produkty uvedené na seznamu v Příloze I SFEU

(slouží ke konzumaci člověkem, surové produkty, zpracované produkty, zemědělské produkty neurčené ke konzumaci)

tzv. **zpracovatelský pilíř**

produkty neuvedené v Příloze I SFEU, ale zpracováváné pro použití jako potraviny za užití výrobků, které v Příloze I SFEU jsou vyjmenovány

(v rámci složení předmětného výrobku se objevuje alespoň jedna složka, která je uvedena v Příloze I SFEU, a to v jakémkoliv množství či podílu, **a současně** výrobek je určen k použití jako potravina, tzn. jde o výrobek určený ke konzumaci člověkem)

Definice potravin

výkladové pomůcky:

příloha I SFEU

kombinovaná celní nomenklatura - nařízení Komise (EU) 2022/1998 ze dne 20. září 2022, kterým se mění příloha I nařízení Rady (EHS) č. 2658/87 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, platné pro rok 2023

nařízení o potravinách - nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva

nařízení 1308/2013 – o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty

nařízení 1379/2013 – o společné organizaci trhů s produkty rybolovu

Definice potraviny - příklady

Jablko – jedlé ovoce uvedené v seznamu Přílohy I SFEU.

Řezané květiny, květiny jiné, sadba, sazenice, květinářské produkty – jedná se o produkty zařazené do kapitoly 6 KN obsažené v příloze I SFEU, jde o produkty zemědělské prvovýroby.

Slazená minerální voda –složení obsahuje látku uvedenou v Příloze I SFEU Sportovní nápoje –povětšinou obsahující látky v Příloze I SFEU uvedené a zároveň zpracované jako potraviny.

Vitamíny a doplňky stravy –I když tyto kapitoly KN nejsou výslovně v příloze I SFEU uvedeny, s ohledem na výrobní proces a zejména na Nařízení 178/2002, lze tyto produkty podřadit pod rozsah zákona.

100% Iněné prostěradlo – len je sice v seznamu dle Přílohy I obsažen, ale je zpracováván do výrobku, který je určen pro nepotravinové využití.

Cigarety – jsou sice zpracovány z nezpracovaného (surového) tabáku, který je uveden v Příloze I SFEU, a dokonce jsou i spotřebovávány člověkem, ale Nařízení v negativním výčtu vylučuje, že by mohly být potravinou.

Volně prodejné léky – jedná se o produkty neuvedené v Příloze I SFEU. Ačkoliv by mohly být zpracované z některé složky uvedené v Příloze I SFEU, Nařízení 178/2002 tyto produkty vylučuje z pojmu potravina.

Významná tržní síla (§ 3)

Nové ustanovení § 3 novely plně provádí **obratové hranice uvedené v čl. 1 odst. 2 Směrnice**. Nadále je ponechán v platnosti **pojem významné tržní síly**, která se posuzuje pouze u **odběratele** coby potenciálního porušitele zákona.

Významná tržní síla nově vychází z **relativní vyjednávací síly odběratelů a dodavatelů**. Zákon po vzoru Směrnice stanoví pět hraničních obrátových kritérií, která akcentují **ochranu malých a středních podniků**. Podrobnosti k ročnímu obrátu stanovuje § 3a.

Pro posouzení splnění konceptu významné tržní síly se nadále **bude zkoumat pouze výše ročního obrátu odběratele a jeho dodavatelů**, která vyjadřuje jejich relativní vyjednávací sílu.

Kupní síla dodavatelů a kupujících dle Směrnice je relativní,
vychází se z pěti vzájemných hraničních obrátových kritérií

VÝŠE ROČNÍHO OBRATU

DODAVATEL					KUPUJÍCÍ		
≤	2 mil. EUR				>	2 mil. EUR	
>	2 mil. EUR	a	≤	10 mil. EUR	>	10 mil. EUR	
>	10 mil. EUR	a	≤	50 mil. EUR	>	50 mil. EUR	
>	50 mil. EUR	a	≤	150 mil. EUR	>	150 mil. EUR	
>	150 mil. EUR	a	≤	350 mil. EUR	>	350 mil. EUR	

Obratová pásma podle § 3a

„Jeden subjekt má obrat 60 mil. EUR, druhý subjekt 120 mil. EUR. Je rozhodující faktická výše obratu nebo skutečnost, že oba tyto subjekty spadají do 1 stejného obratového pásma, a tedy nejsou vůči sobě v postavení VTS?“

Pokud se **smluvní strany nacházejí ve stejném obratovém pásmu** dle § 3 odst. 1 ZVTS (v případě dotazu se jedná o obratové pásmo dané intervalem ročního obratu od 50 mil. EUR do 150 mil. EUR), pak **odběratel nedisponuje vůči dodavateli významnou tržní silou**. Odběratel má významnou tržní sílu pouze vůči dodavatelům spadajícím do nižších obratových pásem.

Roční obrat podle § 3a

- ustanovení § 3a požaduje, aby byl roční obrat dodavatelů a odběratelů vypočítán v souladu s **Doporučení Komise 2003/361/ES ze dne 6. 5. 2003 o definici mikropodniků a malých a středních podniků**
- český překlad doporučení je zatím obsažen v příručce Komise k definici SME, ČR požádala o překlad
- při výpočtu ročního obrátu odběratele nebo dodavatele se vychází z ročního obrátu podniku, je nutné identifikovat, zda se jedná o
 - nezávislý podnik nebo
 - partnerský podnik nebo
 - propojený podnik
- protože roční obrat bude v praxi počítán pro domácí i zahraniční subjekty, novela zákona přebírá autonomní terminologii podle Doporučení
- pojmy zavedené tímto ustanovením bude nezbytné vykládat ve vztahu k vícero právním řádům členských států Evropské unie (tj. s ohledem na celoevropský kontext)

Roční obrat podle § 3a

- **obratem** se podle odst. 1 § 3a rozumí roční obrat za ukončené účetní období v délce 12 měsíců. Od tohoto obratu je nutné odečíst daň z přidané hodnoty.
- **ročním obratem** se rozumí součet tržeb za prodej výrobků a poskytování služeb a za prodej zboží v tomto období. Bude se jednat o součet tržeb za prodej a poskytování **veškerých výrobků, zboží a služeb, nikoliv pouze o součet tržeb za prodej zemědělských produktů a potravinářských výrobků a za poskytování souvisejících služeb.**
- v případě neukončeného ročního období se bude vycházet z ukončeného ročního období, které bezprostředně předcházelo neukončenému období
- odst. 3 písm. e) § 3a stanoví, že pro **přepočet eura na českou korunu** je rozhodující **kurz devizového trhu vyhlášený ČNB** k poslednímu dni účetního období, k němuž se vztahuje roční obrat.
- pro účely **správního řízení** se zohledňuje obrat dodavatele a odběratele dosažený v době zakázané praktiky

Forma a náležitosti smlouvy (§ 3b)

- platí dosavadní výklad Úřadu
- povinnost písemnosti je možné naplnit i uzavřením smlouvy prostřednictvím **e-mailové komunikace opatřené prostým elektronickým podpisem**. A to v případě, že jsou mezi stranami sjednána a přijata opatření, která zajistí věrohodnost původu a neporušenost obsahu e-mailové komunikace.

(např. uvedení domény @odberatel.cz a pozice osoby ve společnosti, která bude oprávněna jednat např. key account manager pro mléčné výrobky)

- **vyhotovení smlouvy** – lze akceptovat i e-mailovou komunikaci (pokud splňuje náležitosti eIDAS)
- v případě uzavírání smlouvy **prostřednictvím elektronické platformy** – postačuje, aby smluvní strana měla vyhotovení smlouvy v platformě kdykoliv dostupné s tím, že dané vyhotovení již nesmí být pozměnitelné ani jednou z jednajících stran

Forma a náležitosti smlouvy (§ 3b)

Zákonný **požadavek písemnosti** lze naplnit prostřednictvím použití následujících forem písemného zachycení textu a prostředků zajišťujících jeho autenticitu a integritu, příp. jejich kombinací:

- **listina** s vlastnoručním podpisem jednající osoby,
- **faxová zpráva**, je-li originální listina podepsána vlastnoručním podpisem,
- **datová zpráva** dodaná do datové schránky,
- elektronická zpráva zasláná prostřednictvím elektronické výměny informací (**EDI**), jestliže je sjednáno užití postupů zaručujících věrohodnost původu a neporušenost obsahu, například v rámcové smlouvě,
- **e-mailová zpráva, je-li podepsána:**
 - elektronickým podpisem, jestliže jsou současně sjednána a přijata opatření zajišťující věrohodnost původu a neporušenost obsahu (například předem sjednaná e-mailová adresa s dostatečnou úrovní zabezpečení a přístupu jiným osobám),
 - zaručeným elektronickým podpisem,
 - zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu pro elektronický podpis,
 - kvalifikovaným elektronickým podpisem.

Konkrétní formy písemného jednání musí být vždy předem sjednány ve smlouvě.

Forma a náležitosti smlouvy (§ 3b)

Písemná forma právního úkonu předpokládá existenci dvou náležitostí, a to písemnosti a podpisu.

Prostý email bez elektronického podpisu nesplňuje požadavek písemného právního jednání.

Odhad nákladů služby

§ 3b odst. 1 písm. c)

- záměrem ustanovení je poskytnout dodavateli co nejvíc informací a podkladů, na jejichž základě si může kvalifikovaně vyhodnotit, zda chce nebo nechce nabízenou službu využívat
- **odhad nákladů představuje finanční prostředky, které odběratel musel vynaložit k tomu, aby předmětnou službu mohl dodavateli poskytnout** (ve výkazu zisku a ztráty se pak jedná o různé nákladové položky, dle charakteru konkrétní služby)
- cena služby by měla zohledňovat výši nákladů, které musel odběratel v souvislosti s poskytnutím služby vynaložit. Nad rámec nákladů pak cena služby zahrnuje rovněž marži odběratele.

Nekalé obchodní praktiky

„Jednání, která se výrazně odchyľují od zásad poctivého obchodního styku, jsou v rozporu s dobrou vírou a poctivým jednáním a jsou jednostranně vnuceny jedním obchodním partnerem druhému.“

Nová legislativa má bránit:

(a) odchylkám od zásad poctivého obchodního styku, **(b)** rozporu s dobrou vírou a poctivým jednáním, **(c)** jednostranným vnucením určitých smluvních podmínek slabší straně, **(d)** nedůvodnému a nepřiměřenému přenosu hospodářského rizika na slabší stranu a **(e)** vytvoření výrazné nerovnováhy práv a povinností smluvních stran.

Nekalé obchodní praktiky (§ 4)

Rovnováha smluvních podmínek

a) sjednání nebo uplatnění smluvních podmínek, které vytvářejí výraznou nerovnováhu v právech a povinnostech smluvních stran v neprospěch dodavatele,

- předpokladem aplikace skutkové podstaty je, aby vychýlení smluvních podmínek ve prospěch odběratele bylo:

(a) bylo podstatné, **(b)** bylo seznatelné, **(c)** postrádalo objektivní odůvodnění (například nebylo kompenzováno určitými ústupky ve prospěch dotčeného dodavatele – smluvní podmínky v daném vztahu bude proto třeba zásadně posuzovat komplexně jako celek), nebo **(d)** bylo takové, že by jej průměrný dodavatel nepřijal ani ve vztahu s odběratelem, který významnou tržní silou nedisponuje.

v praxi Úřad nejčastěji řešil nastavení smluvních sankcí; chybějící smluvní sankce na straně odběratele; nepřiměřená výše smluvních sankcí; nastavení podmínek nákupních akcí ve prospěch odběratele; záměrné řetězení smluvních podmínek, resp. podmiňování uzavření rámcové smlouvy podpisem smlouvy o službách; retroaktivně sjednané smluvní podmínky

Nekalé obchodní praktiky (§ 4)

Protiplnění

b) uplatnění nebo získání platby, slevy nebo jiného plnění, jejichž výše, předmět a rozsah poskytovaného protiplnění za tuto platbu, slevu nebo jiné plnění nebyly písemně sjednány před zahájením dodávek nebo zpracováním zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků nebo poskytnutím souvisejících služeb, ke kterým se platba, sleva nebo jiné plnění vztahuje, **nebo nebylo za tuto platbu, slevu nebo jiné plnění poskytnuto přiměřené protiplnění**

- dodavatel má nárok předem **vědět, za co vlastně platbu, slevu či jiné dohodnuté plnění odběrateli poskytuje**
- skutková podstata má zamezit získávání platby, slevy či jiného plnění, kdy není ze smluvní dokumentace zjevná provázanost s předmětem plnění (např. o různé druhy **bonusů** nebo služeb, za které je poskytována určitá protihodnota, ale tyto skutečnosti neplynou ze smlouvy).
- ustanovení nelze aplikovat např. na situaci, kdy odběratel žádá ex post po dodavateli slevu z kupní ceny v důsledku uplatnění vad zboží
- **sleva = sleva z kupní ceny ve smyslu § 3b odst. 1 písm. a)** (slevy navázané na kupní cenu potravin, např. akční slevy z kupní ceny a zpětné množstevní slevy)
- **sleva ≠ vyjednávání o ceně** (snížení ceny ze základního ceníku dodavatele)
- pokud sleva představuje samostatnou smluvní podmínku, bude třeba na ni aplikovat veškerá ustanovení zákona, zejména pak ta, která se týkají existence přiměřeného protiplnění a jejího uplatňování. Poskytnutí slevy je totiž taktéž plněním – představuje závazek smluvní strany poskytnout druhé smluvní straně určitou výhodu peněžního charakteru.

Nekalé obchodní praktiky (§ 4)

d) svévolná změna smluvních podmínek nákupu nebo prodeje zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků týkající se četnosti, způsobu, místa, načasování nebo množství jednotlivých dodávek, norem jakosti, platebních podmínek nebo cen nebo podmínek poskytovaných souvisejících služeb, jakož i ujednání tuto změnu umožňující

- zákaz jednostranného vnucení podmínek silnější stranou
- ochrana dobré víry a poctivosti jednání
- ustanovením není vyloučeno, aby strany např. obchodovaly na principu rámcové smlouvy, která je posléze doplněna o smlouvy realizační. Právě realizační smlouvy poskytují možnost odložit sjednání určitých náležitostí v čase blíže k okamžiku koupě (nikoliv však za něj a rovněž nikoliv na bázi jednostranného právního jednání)

Nekalé obchodní praktiky (§ 4)

Služby související s nákupem a prodejem potravin

g) vyžadování platby nebo jiného plnění, které nesouvisí s nákupem nebo prodejem zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků nebo s poskytováním souvisejících služeb, nebo které jsou nepřiměřené hodnotě poskytnutých služeb,

- související služby mají přímou materiální souvislost s nákupem a prodejem potravin a platby či jiné plnění za tyto služby jsou přiměřené hodnotě poskytovaných služeb
- využíváním těchto služeb není podmiňováno přijetí potravin do prodeje
- dodavatelé nejsou bezdůvodně diskriminováni při poskytování těchto služeb a jejich úhradě
- smlouvy a poskytování souvisejících služeb reflektuje požadavky § 3b

Co je pro Úřad alarmující faktor:

- dodavatelé příslušné služby odebírali, aniž by sami o nabídku služeb projevíli zájem
- poskytované služby nepřinášejí dodavatelům žádné nebo téměř žádné protiplnění
- služby jsou fiktivního charakteru a slouží primárně jako bonus, jehož účelem je ponížení již dohodnuté ceny za nákup potravin.
- Úřad posuzuje povahu služeb případ od případu, v závislosti na skutkových okolnostech

Nekalé obchodní praktiky (§ 4)

Služby související s nákupem a prodejem potravin

g) vyžadování platby nebo jiného plnění, které nesouvisí s nákupem nebo prodejem zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků nebo s poskytováním souvisejících služeb, nebo které jsou nepřiměřené hodnotě poskytnutých služeb,

Ve správním šetření bude Úřad hodnotit zda:

- se nejedná o nevyžádané plnění,
- ze strany odběratele nedochází k diskriminačnímu jednání,
- se nejedná o plnění nepřiměřené reálné hodnotě poskytnutých služeb (skutečná ekonomická hodnota poskytnuté služby pak bude Úřadem mimo jiné poměřována s ohledem na jiné finanční služby obdobného charakteru na odpovídajícím trhu, např. faktoring), apod.

Nekalé obchodní praktiky (§ 4)

Zpětné účtování slev

j) sjednání nebo uplatnění cenové podmínky, v jejímž důsledku nebude daňový doklad na úhradu ceny za nákup nebo prodej zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků nebo poskytnutí souvisejících služeb obsahovat konečnou výši ceny po veškerých sjednaných slevách z této ceny s výjimkou předem sjednaných množstevních slev,

Množstevní slevy. Sleva na zboží skutečně prodané za trvání promoční akce.

- předpokládá se **řádné sjednání ve smlouvě** a dodržení **náležitostí dle § 3b** (jde-li o **prodej v akci**)
- **akční sleva poskytnuta zpětně dodavatelem** - faktura neobsahuje konečnou výši kupní ceny po veškerých sjednaných slevách. **Sleva je dodavatelem vyplacena** odběrateli **dodatečně po vyhodnocení promoční akce**, přičemž sleva by byla poskytnuta pouze na skutečně prodané zboží po vyhodnocení promoce.
- **akční sleva kompenzována zpětně odběratelem** - faktura vystavená dodavatelem obsahuje konečnou výši kupní ceny po veškerých sjednaných slevách z kupní ceny, tj. po započtení slevy sjednané z důvodu slevové akce. Po ukončení slevové, bude odběratelem vystaven dobropis ve vztahu k části zboží, které nebylo v době promoční akce prodáno. Dobropis nepředstavuje zpětně účtovanou slevu z kupní ceny (ta již byla dodavatelem poskytnuta, respektive byla promítnuta do konečné kupní ceny), ale spíše určitou formu **kompenzace ve prospěch dodavatele**.
- aby se mohlo jednat o dovolenou praktiku, musí být toto jednání předem ujednáno ve smlouvě (způsob určení ceny), ve které bude množství prodaného zboží vymezen alespoň odhadem i přesto, že následný výpočet dobropisované částky bude probíhat na základě skutečného množství

Nekalé obchodní praktiky (§ 4)

Vyžadování osvědčení a certifikátů

m) provádění auditu nebo jiné formy kontroly dodavatele odběratelem s významnou tržní silou nebo jím pověřené osoby včetně požadování rozborů zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků na náklady dodavatele

- odběratel s významnou tržní silou je oprávněn požadovat po dodavateli předložení pouze takových dokladů (**certifikátů, osvědčení** apod.), které je dodavatel povinen zajistit si v rámci své činnosti (např. mu to ukládá jiný **právní předpis**), případně jejichž splnění **garantuje ve smlouvě**.
- požadavky na certifikáty musí být **přiměřené**. Pokud bude dodavatel při jednání o smlouvě nebo přímo ve smlouvě uvádět, že splňuje určité požadavky, které jsou deklarovatelné určitým certifikátem či osvědčením, může je odběratel s významnou tržní silou požadovat i přes skutečnost, že jejich poskytnutí bude dodavateli vytvářet dodatečné náklady. V souvislosti s požadavkem certifikátu by měl mít dodavatel **možnost zohlednit certifikát, resp. jeho náklady v ceně výrobků**.

Nekalé obchodní praktiky (§ 4)

Vratky

q) sjednání nebo uplatnění práva na vrácení nakoupených zemědělských produktů nebo potravinářských výrobků, bez toho, aby odběratel s významnou tržní silou za neprodané zemědělské produkty nebo potravinářské výrobky nebo za jejich odstranění zaplatil,

- praktika má bránit bezdůvodnému přenosu hospodářského rizika z odběratele na dodavatele
- praktika nesměřuje na vrácení vadných produktů nebo výrobků
- bude-li jednat o vadné plnění ze strany dodavatele, bez zavinění odběratele s významnou tržní silou, odběrateli s významnou tržní silou vznikne právo z vadného plnění ve smyslu soukromoprávních předpisů. Vrácení vadných produktů odběratelem bude následně uplatněním práv z vadného plnění, které při vadném plnění dodavatele odběrateli vzniknou. Soukromoprávní odpovědnost z vad výrobku tak není předmětným zákazem dotčena.

Dozor nad dodržováním zákona

§ 6 odst. 2

„Úřad zveřejňuje svá pravomocná rozhodnutí vydaná podle tohoto zákona na svých internetových stránkách.“

§ 9 odst. 1, doplnění věty

„Za tímto účelem Úřad přijímá podněty. Úřad po předběžném prošetření věci vyrozumí podatele podnětu, že řízení zahájil, nebo že neshledal důvody k zahájení řízení z moci úřední.“

§ 9 odst. 2

„Poskytne-li osoba ~~uvedená v § 2 písm. a)~~ Úřadu důvěrné informace a podklady k přestupku (dále jen „důvěrné informace“), má právo na utajení své identity v souvislosti s těmito podklady, a to před zahájením řízení, po jeho zahájení i skončení, jestliže by bez utajení její identity mohly být ohroženy nebo poškozeny její oprávněné zájmy a o utajení identity sama požádá současně s poskytnutím důvěrných informací; **žádost o utajení identity musí být odůvodněna** a je vyloučena z nahlížení do spisu. **Úřad o žádosti o utajení identity rozhodne usnesením.** Identita takové osoby bude utajena i ve výzvách a sděleních, které Úřad bude této osobě zasílat v souvislosti s těmito důvěrnými informacemi; tyto výzvy Úřadu jsou vyloučeny z nahlížení do spisu do dne uplynutí lhůty pro poskytnutí informací a podkladů. Podklady a informace, které poskytla osoba, jejíž identita byla utajena, jsou do vydání sdělení výhrad vyloučeny z nahlížení do spisu. Úřad umožní po vydání sdělení výhrad osobám oprávněným k nahlížení do spisu seznámit se s těmito podklady a informacemi pouze v podobě, která nezmaří účel utajení identity osoby, která podklady poskytla, a ochrany obchodního tajemství. **Identitu obviněného nelze utajit.**“

§ 9 odst. 3

„Úřad, aniž řízení o přestupku podle tohoto zákona zahájí, může po předběžném prošetření věc usnesením odložit, jestliže je vzhledem k významu a míře porušení nebo ohrožení chráněného zájmu, který byl jednáním dotčen, způsobu provedení jednání, jeho následku, okolnostem, za nichž bylo jednání spácháno, nebo vzhledem k chování podezřelého po jednání zřejmé, že účelu, jehož by bylo možno dosáhnout provedením řízení o přestupku, bylo dosaženo nebo jej lze dosáhnout jinak.“

Úprava výluk ze zákona o odpovědnosti za přestupky v § 9 odst. 6.

Metodické vedení ÚOHS

- osobní konzultace
- písemná stanoviska
- hromadná školení či workshopy

- web ÚOHS – záložka významná tržní síla
 - metodika výpočtu obrátu podniku
 - výkladová stanoviska k jednotlivým ustanovením
 - jak podat podnět
 - procesní postupy - doplnění

Děkuji za pozornost
jana.zmeskalova@uohs.cz

www.uohs.cz
posta@uohs.cz